

Nye uddannelser i områder med få unge kan skade eksisterende uddannelser i landområderne

ANALYSE

Nye uddannelser i områder med få unge kan skade eksisterende uddannelser i landområderne

Dato: 08. december 2021

Regeringen foreslår i udspillet "Tættere på II", at der skal etableres op mod 18 nye udbud af ungdomsuddannelser – herunder erhvervsuddannelser - over hele landet. Hensigten er, at flere byer med over 10.000 indbyggere skal være hjemsted for ungdomsuddannelser. Af udspillet fremgår det, at der p.t. er 15 byer med over 10.000 indbyggere, hvor der ikke udbydes en ungdomsuddannelse.

Analysens hovedkonklusioner:

- Samtlige 15 byer uden ungdomsuddannelser har en erhvervsskole inden for 27 km. I 11 tilfælde er afstanden under 20 km.
- I 4 tilfælde har den nærmeste erhvervsskole i forvejen et snævert udbud af uddannelser, og disse skoler risikerer i særlig grad at blive udfordret, hvis de mister elever, som følge af at man placerer nye institutioner i nærheden.
- I 8 af de 15 byer bor der i dag færre end 400 unge mellem 15 og 19 år. Dermed er elevgrundlaget for helt nye uddannelser stærkt begrænset.
- I 9 ud af de 15 byer forventes antallet af 15-19-årige at falde yderligere frem mod år 2045.

Der er i gennemsnit 17,9 km til den nærmeste erhvervsuddannelsesinstitution

17,9 km

Analyse af regeringens udspil "Tættere på II"

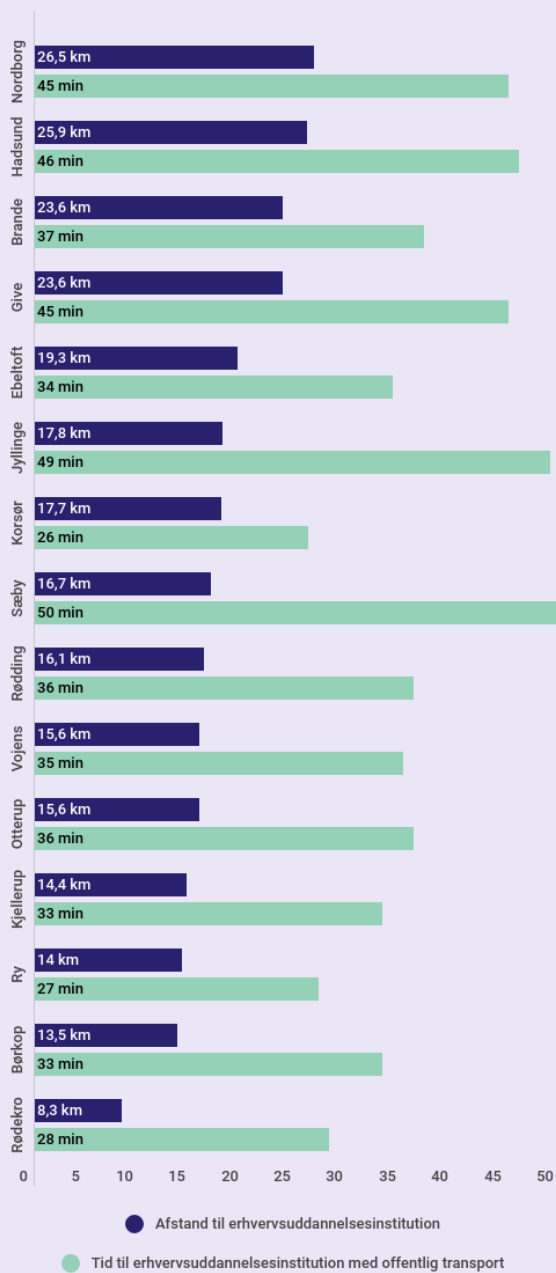
Regeringens udspil "[Tættere på II](#)" tager udgangspunkt i 15 danske byer med over 10.000 indbyggere, hvor der i dag ikke findes ungdomsuddannelser. De 15 byer er Sæby, Hadsund, Kjellerup, Ebeltoft, Ry, Brande, Give, Børkop, Rødding, Otterup, Vojens, Rødekro, Nordborg, Korsør og Jyllinge. Et overblik over afstanden fra de 15 byer til den nærmeste erhvervsuddannelsesinstitution kan findes [her](#). Kortet viser afstanden fra de byer, regeringen har udpeget i udspillet "Tættere på II" (markeret med et "hus"-ikon) til nærmeste erhvervsskole (markeret med kortmarkør).

Fra de 15 byer er der i gennemsnit kun 17,9 km til den nærmeste by, hvor der bliver udbudt en erhvervsuddannelse. Eksempelvis er der kun 8,3 km fra Rødebro, der ikke har en ungdomsuddannelse, til erhvervsskolen EUC Syd i Aabenraa. For alle byer gælder det, at der er under 27 km til nærmeste erhvervsskole. I 11 tilfælde er afstanden under 20 km. [Til sammenligning var den gennemsnitlige pendlingsafstand for beskæftigede i 2019 på 22,0 km.](#)

Det tager i gennemsnit ca. 37 minutter med offentlig transport, for at eleven kan møde klokken 8 til undervisning fra en af de 15 byer. Dette er dog ikke en unik problemstilling for de pågældende byer. Hvis en elev bor i Dragør og går på den nærmeste erhvervsuddannelsesinstitution i København ved Nørre Voldgade 30, tager det 45 minutter med offentlige transport, og der er 14,1 km i afstand.

Der er i gennemsnit 17,9 km til den nærmeste erhvervsuddannelsesinstitution

Afstand og tid i offentlig transport fra de 15 byer til nærmeste erhvervsuddannelsesinstitution

Figur 1

Kilde: SMVdanmark pba. data fra Børne- og Undervisningsministeriet

Anm.: For byer, hvor den nærmeste by har flere erhvervsuddannelsesinstitutioner ved forskellige adresser, er den institution, hvor fleste unikke udbud udvalgt. Afstanden er opgjort som afstanden fra den pågældende bys busterminal eller station til den nærmeste erhvervsuddannelsesinstitution. Tid med offentlig transport er opgjort ud fra rejseplanen.dk med afsæt i, at mødetid er klokken 8.

Eksisterende institutioner kan blive udfordret af nye

For 4 ud af de 15 byer, der udbyder den nærmeste erhvervsuddannelsesinstitution under 5 unikke udbud. Disse institutioner kan få sværere ved at tiltrække elever hvis der bliver placeret nye udbud af enten erhvervsuddannelser eller gymnasialeuddannelser.

Overblik over antallet af unikke udbud, der udbydes på den nærmeste erhvervsuddannelsesinstitution

By	Nærmeste erhvervsuddannelsesinstitutions adresse	Antal unikke udbud
Sæby	Frederikshavn - Hånbækvej 50	10
Hadsund	Hobro - Kirketoften 7	11
Kjellerup	Silkeborg - Bredhøjvej 8	16
Ebeltoft	Rønde - Skovridervej 3	4
Ry	Skanderborg - Højvangens Torv 2	3
Brande	Ikast - Bøgildvej 12	5
Give	Grindsted - Tinghusgade 12/22	11
Børkop	Vejle - Boulevarden 36/48	23
Rødning	Vejle - Jyllandsgade 11	3
Vojens	Haderslev - Christen Kolds Vej 20	6
Rødekro	Abenraa - Stegholt 36	10
Nordborg	Sønderborg - Hilmar Finsens Gade 18	11
Otterup	Odense - Risingsvej 14	14
Korsør	Slagelse - Bredahlgade 1/3A	16
Jyllinge	Roskilde - Maglegaardsvej 8	14

Figur 2

Kilde: SMVDanmark pba. data fra Børne- og Undervisningsministeriet.

Anm.: Hvis en institution i en by fx udbyder detailhandelsuddannelsen med specialer og detailuddannelsen (for elever med stx, hf, htx, eux tekniske udd.), eller hvis samme erhvervsuddannelse udbydes med forskellige opstartstidspunkter, så tæller det kun som ét unikt udbud.

9 ud af 15 byer har en negativ befolkningsfremskrivning

Man bør yderligere tage det fremtidige rekrutteringsgrundlag for uddannelserne i betragtning. Det fremgår, at Danmarks Statistik forventer en negativ udvikling i antallet af 15-19-årige frem mod 2045 i 9 ud af de 15 kommuner, som byerne ligger i. Nødvendigheden af at placere erhvervsuddannelsesinstitutioner kan derfor yderligere udfordres af et forventet fald i rekrutteringsgrundlaget for uddannelserne i de kommende årtier.

9 ud af 15 byer har en negativ befolkningsfremskrivning frem mod 2045

Overblik over den estimerede befolkningsudvikling i de 15-19-årige for de 15 byer

By	Antal unge 15-19 år i 2021	Andelen af kommunens unge 15-19 år	Fremskrivning i antal unge 15-19 år 2045*	Estimeret udvikling i byen fra 2021 til 2045
Sæby	444	13,6	402	-42
Hadsund	295	11,4	265	-30
Kjellerup	304	5,2	413	109
Ebeltoft	359	14,1	423	64
Ry	484	10,9	657	173
Brande	447	15,8	432	-15
Give	243	3,2	267	24
Børkop	418	5,5	459	41
Rødding	151	5,3	141	-10
Vojens	430	12,5	372	-58
Rødekro	353	9,1	316	-37
Nordborg	327	7,0	279	-48
Otterup	302	17,2	291	-11
Korsør	788	16,8	764	-24
Jyllinge	828	14,2	917	89

Figur 3

Kilde: Statistikbanken og egne beregninger.

Anm.: For fx Frederikshavn kommune, hvor Sæby er beliggende, er fremskrivningen i antallet af 15-19-årige i 2045 svarende til 2.949 personer. Sæbys andel ud af kommunens 15-19-årige er 13,6 pct. i 2021 og antages til at være den samme i 2045. Derved udregnes Sæbys fremskrivning i 2045 til at være $\frac{2.949}{100} * 13,6 = 402$.

Konklusion og politikforslag

Af udspillet "Tættere på II" fremgår det, at der skal etableres op mod 18 nye udbud af ungdomsuddannelser i byer med over 10.000 indbyggere. Problemet ved dette forslag er, at det kan skade de eksisterende uddannelsesinstitutioner. Det skyldes, at de 15 byer, hvor der på nuværende tidspunkt ikke er en ungdomsuddannelse, i gennemsnit kun ligger 17,9 km fra den nærmeste eksisterende erhvervsuddannelsesinstitution. Flere af disse eksisterende institutioner udbyder i forvejen et lavt antal uddannelser, og de kan derved få sværere ved at tiltrække elever, hvis der placeres nye udbud i nærheden. Rekrutteringsgrundlaget er samtidigt faldende i 9 ud af de 15 byer og det bliver derfor ekstra svært at tiltrække elever i disse byer. I stedet for at øge konkurrencen om et faldende antal elever i fremtiden er det bedre at styrke de eksisterende erhvervsuddannelsesinstitutioner.

I stedet for at oprette nye uddannelsesinstitutioner peger SMVDanmark konkret på følgende forslag:

- **Styrke eksisterende miljøer:** I stedet for at udtynde elevgrundlaget er det bedre at styrke de eksisterende miljøer ved at placere nye uddannelser ved de allerede eksisterende campusser. Dette kan resultere i et øget samarbejde eksempelvis på tværs af studieretninger. Et større campus vil samtidigt øge antallet af elever samlet et sted, hvilket giver gode forudsætninger for, at eleverne internt opbygger et netværk, som kan resultere i fremtidigt samarbejde mellem eleverne efter endt uddannelse.
- **Bedre infrastruktur:** Etabler flere dedikerede uddannelsesruter, der sikrer, at det er nemmere for eleverne at komme frem. Fx ved at oprette busruter fra de 15 byer, som går direkte til den nærmeste erhvervsuddannelsesinstitution. Der kan henvises til Frederikshavn Kommune, hvor der kører en bus hver morgen direkte til Frederikshavn Gymnasium fra Sæby busterminal. Andre tider af døgnet kræver det en bus til Frederikshavns busterminal, hvorefter det er nødvendigt at tage en bybus til Frederikshavn Gymnasium. Den direkte morgenbus sparer eleverne ca. 20 min transporttid hver dag.
- **Flere elever skal have adgang til skolehjem uden for de store byer:** Et skolehjem er et bofællesskab på en erhvervsskole, hvor eleven bor sammen med andre elever, mens de uddanner sig. For at kunne bo på et skolehjem kræver det, at eleven har mere en 75 transporttid mellem sit hjem og erhvervsskolen. Der kan indføres et forsøg, hvor der etableres 600 ekstra

skolehjempladser til elever, der har under 75 minutters transporttid. Pladserne fordeles mellem skolerne på baggrund af den nuværende kapacitet. Endvidere skal skolehjem have sociale og faglige tilbud af høj kvalitet.

- **Samarbejde på tværs af uddannelsestyper:** Gør det lettere for uddannelser at samarbejde på tværs af uddannelsestyper (gymnasiale uddannelser, erhvervsuddannelser, 10. klasse mv). Det kan ske ved fx at dele undervisningsfaciliteter, eller at underviserne kan undervise på tværs af uddannelsestyperne. Et tæt samarbejde er endvidere med til at sikre, at elever skifter mellem uddannelsestilbud i stedet for at falde helt fra en uddannelse.

Kontakt

Chefkonsulent Kasper Munk Rasmussen,
tlf. 53 55 71 77, rasmussen@SMVdanmark.dk.
SMVdanmark, december 2021